

Stian Hamre
stian.hamre@gmail.com

Vår ref.: 2012/223 Dato: 04.01.2013

Henvendelse om prosjektet "Immigration and mobility in mediaeval and post-mediaeval Norway"

Utvalget finner at en stor verdi ved prosjektet er at det har bredde nok til at det inkluderer en god kulturhistorisk vinkling. Det er også av positiv verdi at henvender gjør det klart at analyseresultater kort tid etter de foreligger vil gjøres tilgjengelig for forskerfellesskapet. Utvalget legger denne positive effekten av prosjektgjennomføring til grunn for sin vurdering. Utvalget har likevel fire sentrale kommentarer til prosjektet, som utvalget forutsetter implementert før gjennomføring tilrådes. Bakgrunnen for disse kommentarene er at det skal foretas destruktiv prøvetaking på et relativt stort antall levninger, og at en vurdering av den potensielle verdien av prosjektet opp mot hensynet til bevaring av materialet derfor er forskningsetisk relevant.

1. Henvender har ikke på forhånd funnet ut hvilket materiale som faktisk finnes i samlingen, sett i forhold til de kriterier som utlegges i skjemaet og prosjektbeskrivelsen. Det er heller ikke klargjort hvilke analyser som allerede er foretatt på det relevante materialet. Destruktiv prøvetaking på unikt materiale utgjør en sentral forskningsetisk dimensjon ved denne type forskning. Utvalget forutsetter derfor at henvender finner ut hvilke analyser som allerede er gjort på det angjeldende materialet (utvalget er informert om at for deler av materialet er analyser utført inntil tre ganger tidligere), og at han der det er relevant og gjennomførbart uten urimelig stor innsats eller kostnad, innhenter og benytter allerede eksisterende resultater fremfor å utføre nye sett destruktive analyser på materialet.
2. Prosjektet fremstår som ekstremt ambisiøst, ikke bare i den forstand at gjennomføring vil kreve en enorm mengde arbeid. Til sammen fordrer gjennomføring svært høy kompetanse innen en rekke fagområder ikke bare når det gjelder de ytterst forskjellige typene prøvetaking, analyse og tolkning av disse, men også innen historie og antropologi. Den mottatte dokumentasjonen gir meget lite informasjon om alle de aktører som må forventes å involveres aktivt i prosjektet for en ansvarlig gjennomføring. Utvalget forutsetter at relevant ekspertise eksplisitt innarbeides i prosjektet før gjennomføring, med konkretiseringer av hvilke aktører som skal besørge hvilke funksjoner. Denne

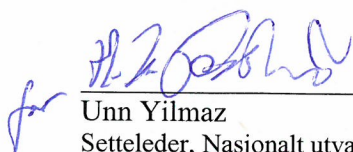
fordringen om å sikre og synliggjøre prosjektets gjennomførbarhet aksentueres i stor grad av at prosjektet innebærer destruktive analyser (punkt 1, over).

3. Et spørsmål som bør avklares eksplisitt før gjennomføring, er status til de forventede funn mht. hvilken art validitet de kan forventes å ha. Deler av dokumentasjonen ser ut til å påstå at en populasjon på 100 individer fra én by og over lang tid kan gi informasjon om den norske befolknings mangfoldige opphav. Sett i lys av det høye antall variabler som beskrives (så som kjønn, alder, (lokal)geografisk opphav, mulige traumer osv.), ser det imidlertid ut til at de forskjellige undergruppene vil bli så små at resultatene blir usikre. En angivelse av hvilken validitet resultatene kan forventes å ha, bør tydeliggjøres før gjennomføring av eventuell destruktiv prøvetaking.
4. Dels relatert til det forrige punktet er fraværet i dokumentasjonen av en tydelig begrunnelse for den mengde materiale (100 individer) som er tenkt analysert. Utvalget anbefaler at en slik argumentert begrunnelse produseres før destruktiv prøvetaking igangsettes.

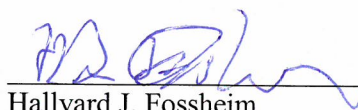
Utvalget finner også at følgende mulige innvendinger bør imøtegås.

- I hvilken grad, om noen, må man forvente at klimaendringer i den relevante perioden, fra middelalder til i dag, kan påvirke validiteten av nedbørsprøvene som lokal referanse for resultatene fra det historiske skjelettmaterialet?
- I hvilken grad, om noen, må man forvente at variasjoner i når enkeltindivider utvikler visdomstenner påvirker validiteten av data fra disse som aldersindikator og som sammenligningsgrunnlag for beinverdiene?

Utvalgets anbefaling er at tilfredsstillende og betryggende svar på de fire hovedspørsmålene og to mindre uklarhetene må utarbeides før destruktiv prøvetaking igangsettes, og at mengden og art prøvetaking avgjøres på grunnlag av de svarene og argumentene som gis.

Unn Yilmaz
Setteleder, Nasjonalt utvalg for vurdering av
forskning ved bruk av menneskelige levninger

Hallvard J. Fossheim
Sekretariatsleder, NESH/Nasjonalt utvalg for
vurdering av forskning ved bruk av menneskelige
levninger